

V zimskih dihih.

Ej, vi slavci, lahko vaše
Pesmi se sladko glasijo,
Saj vam južna vigred toplo
Diha v toplo melodijo.

Ali tu na snežnih prsih
Mrzle zime, v bolih tihih —
Kak naj pel bi pesme jasne
V dneh brez solnca, v vednih vzdihih.

Ah ta burja, mrzla burja,
Tuli kot volkovi gladni! —
Kdaj se vrneš, kdaj se vrneš
V dežel, mili dih pomladni . . .

Sobjeslav.

Bolna Mirka.

Bolna Mirka mladoletna
Zre v brezčutni zimski dan,
Pa naslanja vroče čelo
V trepečočo mrzlo dlan.

In solzica drobna kane
Iz nedolžnih ji oči:
Bridko je umreti v zimi
Sredi mladih cvetnih dni . . .

„Spet zavel bo vesne mile
Vseoživljajoči dih,
K meni pa bo prišel majnik
Vasovat v grobiček tih“ . . .

Sobjeslav.

Koristna zabava.

(VI. Akustika.)

Morebiti si bodo Vrtčevi čitatelji mislili, da jim hoče urednik malce ponagajati, ko jim v sredi zime pred oči stavi mikavno zabavo iz spomladi in poletja. A le počakajte, da se dogovorimo.

Nadaljujoč „koristne zabave“ lanskega letnika smo se odločili letos priobčevati poizkuse iz „akustike“. Ako še ne veste vsi, kaj pomeni ta beseda, vam bodi povedano, da nauk o tem, kako nastajajo glasovi in se raznovrstno pojavljajo, se imenuje akustika. Seveda se bomo morali tudi tukaj omejevati le na take poizkuse, ki jih lahko sami doma proizvajamo.

Prav zato sem tudi pričel s takim poizkusom, ki vam je v domači godbi najbolj znan. In da boste laže čakali one vesele dobe, ko si boste mogli na prostem iz muževnega vrbovja napravljati razna godala, vam hočem že zdaj pokazati, kako se more ta umetnost tudi po zimi nadomestiti. Ker zdaj ni mogoče mužiti vrbovih cevi, si naredi iz bezgove mladike primerno cev ali pa si jo izvrtaj in priredi iz navadnega lesa.

Iz take cevi se da narediti piščalka na dvojen način. Najprej si oglejmo, kako se naredi piščalka na navadni preprostejši način, drugega pa odložim na prihodnjic. V oddalji

kakih par centimetrov naredi ob strani cevi majhno luknjo, kakor vidiš na sliki (štev. 2). Potlej pa naredi iz lesa zamašek, ki sega prav do luknje, le na spodnji strani sme imeti tanek podaljšek: na zgornji strani ga nekoliko obreži, drugod pa mora vsestransko zapirati

cev, kakor ti kaže slika (štev. 1). Na drugem koncu zamaši piščal; poje pa tudi odmašena, ako je dobro narejena. Čim daljša je piščalka, tem nižji je njen glas. Torej je mogoče narediti več piščalk, ki pojo v lepem soglasju.

Štev. 1.

Štev. 2.

Kako pa more ta preprosta stvarca tako krepko in lepo peti? Upam, da ti je že znano iz fizike, kako sploh nastaja glas po hitrem tresenju raznih reči, ki tvori zvočne valove v zraku. Toraj ti lahko na kratko pojasnim. Ako potegneš z mokrim prstom po šipi, zaškriplje pod njim; tudi steklena cev ali paličica se začne glasiti, ako jo drgneš z mokro cunjjo. Tu nastane podolžno valovanje. Tudi zrak v piščalki je kakor neka zračna paličica,

ki se da spraviti v podolžno tresenje. Ako pihaš v piščalko, gre vpihani zgoščeni zrak skozi ozko luknjo na prosto; ob tem pa krepko podrgne in pritisne na zračni stebriček v piščalki, da se začne podolgoma tresti in po akustičnih zakonih — piskati.

Preizkušnje iz raznih predmetov.¹⁾

1. Iz verouka: Kaj pride po večnem življenju?

(Rešitev in imena rešilcev v prih. štev.)

¹⁾ Pod tem naslovom pride letos v vsaki številki eno (šaljivo) vprašanje. Kdor izmed naših naročnikov dovoljno odgovori vseh 12 vprašanj, bo dobil v nagrado slovenski izvod „Filoteje sv. Frančiška“. Ako je pa naročena šola in reši nalogo več učencev, lahko po vadnji med seboj enemu določijo obljubljeno nagrado.

Spominčice.

I.

Prosta volja, mili dar nebeški,
Diči angele in rod človeški;
Modre dviga gor v nebes višine,
Zlobne tira dol v pekla globine.

Tudi Vam je prosta še volitev —
Oj, junaška bodi odločitev:
Kvišku, vedno više z vsem naporom
Za Marijo, rajskočistim Vzorom!
Internus.

Listnica uredništva.

A. F. Grigorjev: Pomladi. — Ivo Č.: Smo priredili. Tudi pravljice pridejo polagoma na vrsto. Prosimo potrpljenja. — Slavomir: Navdušenje hvalimo, pesmi pa manj. Mokriški: Večinoma so padle skozi rešeto. Le par se jih je rešilo. — Sokolov: „V zibki sreče“ ni našla sreče. Javoran: Ni, ni! — Turinov: Istotako. Pa brez vendar niso. — Silvester K.: Še nismo docela prebrali, pa mislimo, da bo. Malo oklestiti bo treba. — Vaščan: Snov že prevečkrat obdelana. — Miklavžev: Tendenca hvalevredna, a črtice v tej obliki niso za mladino. S strahovi je križ. Dasi dokazujete in kažete, bodo otroci vendar po prečitaju bolj oplašeni kot prepričani. Škoda za nekatere živahne prirodne opise. Kaj družega? —

Vabilo na naročbo.

Cena „Vrtcu“ in „Angelčku“ je skupno 5 K 20 h. »Angelček« se oddaja tudi posebej in stane na leto 1 K 20 h. (Na deset izvodov pod skupnim zavitkom se daje eden po vrhu.) — Naročnina in vsi spisi, namenjeni »Vrtcu« in »Angelčku«, naj se pošiljajo, kakor doslej, z naslovom: **Anton Kržič, c. kr. profesor v Ljubljani, ali pa Uredništvo „Vrtčevo“** (Sv. Petra cesta štev. 78). V Ljubljani se lahko naroča tudi v „**Katoliški Bukvarni**“.

Priporočamo v nakup tudi poprejšnje letnike. Pri gospej **Tomšičevi** (Sv. Petra cesta št. 6.) se dobivajo še letniki 1889—1893, vezani po 2 K 60 h; ako se jih pa kupi več skupno, se jim cena še zniža. — Pri **uredništvu** pa se dobiva: 1. „**Vrtec**“ letnik 1895—1903, vezan po 3 K; letnik 1904 po 3 K 40 h in 1905 po 4 K. — 2. „**Angelček**“ I.—XI tečaj vezan po 80 h, XII, in XIII. pa po 1 K. Ako kdo kupi več izvodov hkrati, se cena še primerno zniža; kdor kupi vseh **enajst** »Vrtcev« in **trinajst** »Angelčkov«, jih dobi vezane za 34 K. — 3. „**Mladinski glasi**“, uglasbil **P. Angelik Hribar** (ponatis iz »Angelčka«) I. zvezek (s slikami) dvoglasno po 24 h, II. čveteroglasno po 40 h. — 4. „**Nedolžnim srcem**“, pesmi s slikami (ponatis iz »Vrtca« in »Angelčka« po 1 K 20 h kart. in 1 K 45 h lično v platnu). — 5. „**Iz raznih stanov**“, speval **Taras Vaziljev**. Z dodatkom »Urban iz Ribnice«. (Ponatis iz Vrtca.) Cena 25 h.

Letna naročnina naj se blagovoli naprej plačevati in kmalu poravnati, kjer je še kaj zaostalega. V olajšavo pošiljatve smo pridejali »**položnice**«.

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravnništvo sv. Petra cesta št. 78, v Ljubljani.